

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Viktora Kučery a JUDr. Jakuba Camrdu v právní věci žalobce: **S. Z.**, zast. JUDr. Matějem Šedivým, advokátem se sídlem Václavské náměstí 831/21, Praha, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, odbor azylové a migrační politiky, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2019, č. j. 1 Az 52/2019 - 44,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení v záhlaví označeného rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 9. 2019, č. j. OAM-24/LE-LE05-LE05-2016; tímto rozhodnutím žalovaný neudělil stěžovateli mezinárodní ochranu dle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] O udělení mezinárodní ochrany na území České republiky požádal stěžovatel dne 26. 2. 2016 z předběžné vazby, do níž byl vzat v rámci vydávacího (extradičního) řízení do Běloruské republiky. Jako důvod své žádosti stěžovatel uvedl právě obavu ze svého vydání za účelem trestního stíhání v Bělorusku pro podezření ze spáchání trestného činu

podvodu, jehož se měl dopustit tím, že v období června až října 2011 vylákal od jiných osob finanční prostředky, které nebyl schopen vrátit, ani to neměl v úmyslu. Stěžovatel toto trestní stíhání odmítá s tím, že uvedený trestný čin nespáchal; konkrétně uvedl, že jeho obvinění je smyšlené a zakrývající skutečnost, že se v Bělorusku zapojil do činnosti s politickým charakterem. Z údajů, které poskytl stěžovatel ke své žádosti, jakož i z provedených pohovorů, vyplynulo, že není členem žádné politické strany ani jiné organizace, nicméně účastnil se politických shromáždění, přičemž na jednom z nich byl v roce 2011 fyzicky napaden a zadržen policií. Bělorusko opustil v listopadu 2011, kdy odcestoval do Polska a žil zde až do svého odjezdu do České republiky v roce 2013. Dne 19. 2. 2016 byl stěžovatel na území České republiky zadržen a následně vzat do předběžné vazby na základě žádosti Generální prokuratury Běloruské republiky o jeho vydání za účelem trestního stíhání.

[3] O přípustnosti vydání stěžovatele bylo pravomocně rozhodnuto usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 28. 2. 2017, sp. zn. Nt 656/2016, neboť stížnost proti tomuto rozhodnutí zamítl Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 28. 4. 2017, sp. zn. 14 To 36/2017. Dlužno dodat, že návrh ministra spravedlnosti na zrušení obou citovaných rozhodnutí zamítl Nejvyšší soud usnesením ze dne 22. 2. 2018, sp. zn. 11 Tcu 18/2017, a následnou ústavní stížnost Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 19. 6. 2018, sp. zn. III. ÚS 1716/18. V souladu s § 97 odst. 1 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů, náleží konečné rozhodnutí o povolení vydání ministru spravedlnosti, nicméně jeho rozhodnutí nesmí nastat dříve, než bude pravomocně skončeno řízení o mezinárodní ochraně, vč. případného navazujícího soudního přezkumu; k tomu srov. setrvalou judikaturu Ústavního soudu - nejnověji např. nálezy ze dne 2. 4. 2019, sp. zn. III. ÚS 1924/18, nebo ze dne 3. 6. 2019, sp. zn. II. ÚS 3505/18.

[4] Řízení o udělení mezinárodní ochrany bylo v daném případě pravomocně skončeno (po více než 3 a půl letech) vydáním výše citovaného rozhodnutí, kterým žalovaný stěžovateli mezinárodní ochranu neudělil. V odůvodnění svého rozhodnutí žalovaný poukázal především na některé rozpory ve výpovědích stěžovatele a nevěrohodnost jeho tvrzení ohledně politických aktivit v Bělorusku. Žalovaný připomněl bezproblémové vydání cestovního pasu stěžovateli, který opakovaně cestoval do zahraničí, a to i po svém údajném zadržení policií v roce 2011. Ze zpráv o zemi původu, které jsou součástí spisu, přitom vyplývá, že znemožnění cestování do zahraničí je běžným opatřením ze strany běloruského režimu vůči opozičním aktivistům a jiným režimu nepohodlným osobám. Žalovaný připustil, že v Bělorusku dochází k pronásledování opozičních představitelů a aktivistů – a to i za pomoci jejich trestního obvinění, nikoli však pro obecně kriminální činy, jako je tomu v případě stěžovatele. Své politické aktivity se stěžovatel snažil prokázat mj. dokumenty doloženými během správního řízení – zejména (i) protokolem o zadržení ze dne 29. 6. 2011 pro účast na nezákonném shromáždění a (ii) prohlášením, které učinil V. V. K. Žalovaný však tyto dokumenty vyhodnotil jako nevěrohodné. V případě protokolu o zadržení dovozoval jeho nevěrohodnost z toho, že odkazoval na články trestního zákoníku Běloruské republiky, které se vůbec netýkají trestného činu účasti na nezákonném shromáždění, jehož se měl stěžovatel dopustit. V případě prohlášení V. V. K. pak žalovaný uvedl, že se jím stěžovatel snažil potvrdit skutečnosti, které sám nikdy

pokračování

netvrdil – konkrétně účast na veřejném shromáždění proti falzifikaci voleb v roce 2010. V. V. K. jako člen Běloruské křesťanské demokracie navíc v daném prohlášení uvedl, že právě z důvodu účasti na daném shromáždění mu byla udělena mezinárodní ochrana ve Španělsku, avšak z připojené kopie jeho španělského průkazu je patrné, že je pouze žadatelem o udělení mezinárodní ochrany. Na základě uvedeného žalovaný uzavřel, že stěžovatel nepatří k aktivním odpůrcům běloruského režimu, o které by měl tento režim zvýšený zájem a v důsledku toho ovlivňoval či vykonstruoval jeho trestní stíhání.

II. Rozhodnutí městského soudu

[5] Proti zmíněnému rozhodnutí žalovaného podal stěžovatel žalobu, kterou městský soud jako nedůvodnou zamítl dle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[6] V návaznosti na obsah žaloby se městský soud v rámci svého přezkumu soustředil především na otázku věrohodnosti tvrzení stěžovatele a jeho obav z trestního stíhání v Bělorusku. Ztotožnil se přitom se závěry napadeného rozhodnutí a konstatoval, že žalovaný řádně zdůvodnil, proč dokumenty, které stěžovatel doložil během správního řízení, neshledal jako věrohodné. I městský soud považoval výpověď stěžovatele ohledně jeho politické aktivity za nevěrohodnou a dle jeho názoru nelze stěžovatele považovat za opozičního aktivistu pronásledovaného běloruskými státními orgány. V takovém případě pak podle městského soudu není důvod, proč by Bělorusko vykonstruovalo složité trestní stíhání stěžovatele pro podvod, jehož se měl dopustit na 17 poškozených. A jelikož nebyl shledán politický motiv trestního stíhání stěžovatele, není zde důvod, proč pochybovat o zárukách poskytnutých běloruskými orgány o zajištění spravedlivého procesu se stěžovatelem.

III. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[7] Proti rozsudku městského soudu podal stěžovatel kasační stížnost, ve které vyjádřil své přesvědčení o nepřezkoumatelnosti a o nezákonnosti napadeného rozsudku, kterým městský soud aproboval závěry žalovaného, aniž by je náležitě přezkoumal a zdůvodnil zamítnutí žaloby. Stěžovatel je toho názoru, že napadený rozsudek vykazuje nedostatky důvodů rozhodnutí a vychází z chybně interpretovaného skutkového stavu věci.

[8] V této souvislosti stěžovatel uvedl, že nikdy netvrdil, že je čelním představitelem protirežimního odboje, nicméně z jeho výpovědi a doložených listin je patrné, že byl politicky aktivní. Tyto důkazy však nebyly řádně vypořádány, neboť jak žalovaný, tak městský soud se soustředili primárně na zpochybnění jím doloženého protokolu o zadržení, ve kterém je obsažena písarská chyba zhotovitele tohoto dokumentu. Na základě toho nesprávně vycházeli z nevěrohodnosti výpovědi stěžovatele, který nebyl čelním odpůrcem režimu, jak již bylo řečeno. A právě proto běloruské orgány neměly zájem na

blokování jeho vycestování do zahraničí. Dle stěžovatele nebyla jeho politická aktivita spolkového rázu, a tudíž u něho nebyl dán předpoklad, že by ze zahraničí měl ohrožovat zájmy státu, ba naopak bylo pro běloruské orgány výhodnější, aby se na území Běloruské republiky nenacházel, neboť charakter své politické činnosti nemůže rozvíjet v zahraničí. K otázce trestního stíhání stěžovatel uvedl, že považuje za logické, že není vyžádán k trestnímu stíhání pro ryze politickou činnost, neboť takováto právní kvalifikace by na první pohled budila znaky účelového obvinění v souvislosti s jeho protirežimními aktivitami. Tyto aktivity nelze dle stěžovatele mít za nevěrohodné pouze z důvodu výše uvedené písařské chyby v protokolu o zadržení či z důvodu, že V. V. K. je toliko žadatelem o mezinárodní ochranu ve Španělsku. Měl-li žalovaný v tomto směru pochybnosti, měl s nimi přímo konfrontovat stěžovatele, což ovšem neučinil a vycházel tak z chybně zjištěného stavu věci. Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil, příp. aby zrušil i jemu předcházející rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[9] Žalovaný správní orgán ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že ji považuje za nedůvodnou a navrhl její zamítnutí. Odkázal na své rozhodnutí i napadený rozsudek s tím, že se stěžovatel snažil žalovanému i městskému soudu podsunout své domněnky jako skutečnost, aniž by měly jakoukoli reálnou spojitost s jeho azylovým příběhem.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté, vzhledem k tomu, že se v dané věci jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany, se Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

[11] Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. O přijatelnou kasační stížnost se dle uvedeného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[12] Ve světle takto vymezených kritérií Nejvyšší správní soud konstatuje, že předložená kasační stížnost přdestírá k rozhodnutí několik na sebe navazujících otázek, přičemž z důvodu uvedeného sub (4) kritérií přijatelnosti bylo nutno posoudit především otázky vztahující se k věrohodnosti stěžovatele a jeho obavám ohledně trestního stíhání v zemi původu – a to z hlediska možného naplnění některého z důvodů pro udělení mezinárodní

pokračování

ochrany. Kasační stížnost proto zdejší soud shledal jako přijatelnou. Poté přezkoumal napadený rozsudek městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil přitom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.) a dospěl k následujícímu závěru.

[13] Kasační stížnost není důvodná.

[14] Nejvyšší správní soud se předně zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], kterou neshledal důvodnou. Stěžovatel nepřezkoumatelnost spatřoval v tom, že se městský soud ztotožnil se závěry žalovaného, aniž by náležitě odůvodnil zamítnutí žaloby. Jak vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu, z hlediska přezkoumatelnosti rozsudku je správní soud povinen vypořádat žalobní argumentaci; viz rozsudky ze dne 31. 10. 2019, č. j. 7 As 303/2019 - 50, ze dne 12. 11. 2009, č. j. 1 As 64/2009 - 153, ze dne 24. 11. 2011, č. j. 7 As 80/2011 - 122, ze dne 29. 4. 2014, č. j. 2 As 23/2014 - 34, ze dne 29. 3. 2016, č. j. 5 As 74/2015 - 56, či ze dne 7. 2. 2018, č. j. 9 As 330/2016 - 192. To městský soud nepochybně učinil. Svůj závěr přitom založil na vyhodnocení výpovědí stěžovatele a jím předložených dokumentů, které měl za nevěrohodné, stejně jako žalovaný. Tento závěr městského soudu je plně srozumitelný, jasný a přezkoumatelný.

[15] Nesouhlas stěžovatele se závěrem městského soudu nezpůsobuje nepřezkoumatelnost jeho rozsudku, ale je otázkou jeho věcné správnosti, resp. zákonnosti; viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2013, č. j. 2 As 47/2013 - 30, či ze dne 29. 4. 2010, č. j. 8 As 11/2010 - 163. To je však věcí jinou, kterou se zdejší soud zabýval následně – při věcném posouzení druhé kasační námítky spočívající v tom, že závěry žalovaného potažmo městského soudu ohledně skutkového stavu věci nemají oporu ve spise, resp. jsou s ním v rozporu [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Nejvyšší správní soud ani tuto námitku nepovažoval za důvodnou. Dle jeho názoru nelze dovodit, že by se v případě stěžovatele mělo jednat o tzv. zájmový (politický) případ trestního stíhání v zemi původu. Ve výsledku tak zdejší soud souhlasí s městským soudem i se žalovaným, ačkoli považuje za nutné do jisté míry korigovat jejich náhled na věrohodnost některých tvrzení stěžovatele.

[16] Obecně lze konstatovat, že otázka věrohodnosti tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu je z hlediska rozhodování o jejím udělení zcela zásadní. Při jejím posuzování je proto třeba postupovat velmi uvážlivě, přestože platí, že základní rámec posouzení vytváří žadatel sám svojí výpovědí. Žadatel nese břemeno tvrzení, které je dále ve vzájemné interakci se správním orgánem rozvíjeno a doplněno i břemenem důkazním. V aplikační praxi se v tomto směru hovoří o tzv. sdíleném důkazním břemenu, neboť je rozloženo mezi žadatele a správní orgán. Prokazovat jednotlivá fakta je povinen primárně žadatel, nicméně správní orgán je povinen zajistit k dané žádosti o mezinárodní ochranu maximální možné množství důkazů, a to jak těch, které vyvracejí výpověď žadatele, tak těch, co ji podporují. K rozložení důkazního břemene mezi žadatele o mezinárodní ochranu a správní orgán, jakož i k posuzování důkazů, srov. setrvalou judikaturu Nejvyššího správního soudu – např. rozsudky ze dne 27. 10. 2005, č. j. 1 Azs 214/2004 - 45, ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 57, ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005 - 58, či ze dne 30. 9. 2008,

č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, č. 1749/2009 Sb. NSS, jež korespondují i s evropskou úpravou, kterou zákon o azylu transponuje, resp. měl již k datu rozhodnutí žalovaného transponovat, do českého právního řádu; zejm. čl. 4 směrnice 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“).

[17] S ohledem na specifika řízení o mezinárodní ochraně se nezřídka stává, že správní orgán je nucen rozhodovat za důkazní nouze, tj. tehdy, když není ani žadatel ani správní orgán schopen doložit či vyvrátit určitou skutečnost či tvrzení žádným přesvědčivým důkazem. To ovšem není nyní projednávaný případ stěžovatele, který svoji žádost odůvodnil obavou z politicky motivovaného trestního stíhání v Bělorusku. Stěžovatel splnil svoji základní povinnost tvrzení a dostál i důkaznímu břemenu, když předložil dokumenty, které měly prokazovat právě jeho politickou angažovanost v zemi původu. Žalovaný a následně i městský soud předložené dokumenty neakceptovali pro jejich nevěrohodnost a zpochybnili na základě toho i věrohodnost tvrzení stěžovatele vztahujících se k jeho politické činnosti v Bělorusku. S tímto závěrem stěžovatel v kasační stížnosti nesouhlasí a Nejvyšší správní soud mu v tomto ohledu musí dát částečně za pravdu.

[18] Ve vztahu k doloženému protokolu o zadržení totiž stěžovatel poukazoval na chybu v psaní ze strany původce tohoto dokumentu, kterou s ohledem na jeho obsah rozhodně nelze vyloučit. Jedná se originál protokolu o zadržení podezřelého, který dne 29. 6. 2011 sepsal se stěžovatelem vyšetřovatel obvodního oddělení Ministerstva vnitra ve městě Grodno – a to formou vyplnění tiskopisu, resp. formuláře obsahujícího nejrůznější kolonky pod body 1. až 13., při jejichž vyplňování je nutno důsledně odlišovat mezi trestním a procesním řádem Běloruské republiky (v originále „*тестовый протокол*“) a trestním zákoníkem Běloruské republiky (v originále „*Уголовный кодекс*“).

[19] V úvodu protokolu – přeloženého z originálu tlumočnicí z ruského jazyka – se podává, že stěžovatel byl zadržen jako podezřelý podle čl. 91 a 92 trestního a procesního řádu Běloruské republiky a následují jednotlivé kolonky: „1. *Прі́ймені́, і́мя, і́мя па о́ці*, 2. *Да́та нара́дзі́ння*, 3. *Мі́сто нара́дзі́ння*“ a další. V poslední kolonce 13. je na formuláři předtištěno: „*Ду́воды, пры́чыны а да́лі́я а́бста́цы зату́ры*“, přičemž v závorce pod čarou je pokyn: „*Уве́дце ду́воды зату́ры па́сле а́р. 91 тэ́стнага а пра́цэснага ра́да́ Бэ́лоруска́й рэспублі́кі, пры́чыны а да́лі́я а́бста́цы зату́ры.*“ Vyšetřovatel zde uvedl: „*у́часць на не́зако́нным шэ́ра́жэ́ддзі, шу́бі*“. V rámci stejné kolonky pak následuje formulářové poučení o procesních právech podle trestního a procesního řádu Běloruské republiky a závěrečný pokyn pod čarou obsahující již odkaz na trestní zákoník Běloruské republiky. Na základě toho se lze důvodně domnívat, že poté, co byly stručně předestřeny skutkové důvody zadržení stěžovatele – popis skutku, měla následovat jeho právní kvalifikace, tj. označení konkrétního trestného činu, který je v tomto skutku spatřován. Na místo toho se však v závěru vyšetřovatelem vyplněné kolonky 13. uvádí, že stěžovateli bylo sděleno podezření „*з у́часці на не́паво́леным шэ́ра́жэ́ддзі, шу́бі а з па́руша́ння ве́рэ́жнага па́ра́дка па́сле а́р. 91 а 92 тэ́стнага за́ко́ніку Бэ́лоруска́й рэспублі́кі*“.

pokračování

[20] Jinak řečeno, z obsahu protokolu o zadržení je zřejmé, že vyšetřovatel v něm setrval odkazuje na čl. 91 a čl. 92 – a to jak ve vztahu k trestnímu a procesnímu řádu, tak ve vztahu k trestnímu zákoníku, aniž by přitom bylo zřejmé, zda mezi oběma předpisy skutečně rozlišuje, anebo se jedná o jejich zjevnou záměnu či písařskou chybu, jak namítá stěžovatel. Tyto konkrétní individuální a kontextuální okolnosti sepisování protokolu nevzal v úvahu městský soud ani žalovaný, který daný problém v odůvodnění svého rozhodnutí zcela zjednodušeně uzavřel s tím, že označení článků trestního zákoníku naprosto neodpovídá popsaným trestným činům (neboť jde o články spadající pod obecnou část trestního zákoníku) a že „*příslušný policejní orgán by se při zadržení podezřelé osoby nedopustil tak zásadního pochybení*“. Na to konto nelze než oponovat tím, že rozhodně není možné vyloučit lidský faktor a jeho možné selhání, čemuž v daném kontextu navíc nasvědčují shora popsané skutečnosti, vč. toho, že se jednalo o vyplnění předtištěného formuláře. Navíc je nutno poznamenat, že v rámci kvalifikace skutku je odkazováno mj. i na „*porušování veřejného pořádku*“, přičemž aktuální trestní zákoník postihuje mj. i tyto trestné činy, jak je patrné z překladu jeho obsahu, který je založen ve správním spisu [zvláštní část, díl XI., hlava 30. „*trestné činy proti veřejnému pořádku a veřejné morálce*“ (§ 339 až § 348), konkrétně pod § 342 je pak přímo skutková podstata trestného činu „*organizace a podpora činností hrubě narušujících veřejný pořádek nebo aktivní účast na nich*“].

[21] Za daných okolností nelze bez dalšího vycházet z toho, že stěžovatelem předložený protokol o zadržení není hodnověrný. Dle názoru Nejvyššího správního soudu jsou v případě tohoto dokumentu dány určité pochybnosti, které mohl a měl mít již žalovaný a bylo primárně na něm, aby se je pokusil odstranit. Nic takového ovšem žalovaný neučinil, ačkoli od stěžovatele obdržel protokol o zadržení – předložený též pro potřeby trestního (vydávacího) řízení – poštou dne 20. 2. 2017 s vysvětlením, že ho stěžovatel získal přes své příbuzné v Bělorusku a chápe ho jako důkaz podporující pravdivost tvrzení o svých politických aktivitách. Bylo proto na žalovaném, aby tento protokol důkladně posoudil a případně s ním, resp. se svými pochybnostmi konfrontoval přímo stěžovatele v rámci pohovoru.

[22] Ostatně celé správní řízení bylo skončeno až po 3 a půl letech, což je délka mimořádně alarmující a naprosto nepřiměřená – a to nejen ve vztahu k zákonným lhůtám pro vydání rozhodnutí (§ 27 zákona o azylu) i pro jeho přezkum ze strany správních soudů (§ 32 zákona o azylu), z nichž je zjevná potřeba projednat a rozhodnout věc přednostně a s nejvyšším urychlením, ale i ve vztahu k okolnostem věci samé, u níž neprobíhalo žádné složité dokazování, žalovaný si standardně obstaral relevantní informace o zemi původu a se stěžovatelem ve věznici provedl dva pohovory dne 1. 6. 2016 a dne 13. 6. 2019. Druhý z pohovorů přitom následoval až po předložení protokolu o zadržení, avšak žalovaný se jím nijak nezabýval a žádné pochybnosti týkající se tohoto protokolu stěžovateli nepředestřel.

[23] Na tento přístup žalovaného nelze pohlížet jinak než významně kriticky a důrazně mu doporučit zásadní změnu praxe při posuzování důkazů a zvláště pak jejich věrohodnosti. Do budoucna se z metodického hlediska nabízí zejm. postup podle praktické příručky „*Posuzování důkazů*“, kterou vypracoval v březnu 2015 Evropský podpůrný úřad

pro otázky azylu (*EASO - European Asylum Support Office*). Zde je metodika posuzování důkazů podrobně rozebrána a reflektuje též relevantní ustanovení kvalifikační směrnice, mj. i čl. 4 odst. 5, který sice není do zákona o azylu transponován, ale není pochyb o tom, že ho lze v projednávaném případě použít ve smyslu zásady „v případě pochybností ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu“; k tomu srov. např. již citovaný rozsudek zdejšího soudu pod č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, č. 1749/2009 Sb. NSS, v němž byl rovněž využit čl. 4 odst. 5 kvalifikační směrnice s tím, že pokud nelze určité tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu doložit, ale ani vyvrátit listinnými či jinými důkazy a žadatel splní podmínky uvedené v citovaném ustanovení kvalifikační směrnice, s níž musí být zákon o azylu vykládán konformně, je správní orgán povinen z takového tvrzení vycházet.

[24] Na základě toho lze tedy konstatovat, že předložený protokol o zadržení stěžovatele bylo nutné akceptovat a vycházet z něho, podobně jako to učinily příslušné trestní soudy rozhodující o přípustnosti vydání stěžovatele (viz výše). Všechna jejich rozhodnutí jsou založena ve správním spise a je z nich patrné, že jistou aktivitu stěžovatele v opozičních silách nevylučují, nicméně vycházejí z toho, že žádný z předložených důkazů – tedy ani protokol o zadržení stěžovatele pro účast na nezákonném shromáždění nesvědčí o tom, že by stěžovatel vyvíjel zásadní protirežimní aktivity. S tímto se ztotožňuje i zdejší soud a konstatuje, že ačkoli se stěžovatel v jednom případě dne 29. 6. 2011 zúčastnil protivládního shromáždění, během něhož byl zadržen (a možná i fyzicky napaden, jak dokládá potvrzení o lékařském vyšetření z následujícího dne), nebyl následně nijak trestně postižen a předpoklady jeho politické perzekuce nejsou ničím dalším podloženy, ba právě naopak.

[25] Vedle zmíněného protokolu o svém zadržení doložil stěžovatel ještě prohlášení V. V. K.; tento dokument doložil hned na začátku druhého pohovoru, avšak k přímému dotazu žalovaného nic konkrétního neuvedl. Přesto, že měl stěžovatel možnost se k doloženému prohlášení podrobně vyjádřit, pouze obecně odkázal na to, že prokazuje jeho účast na shromáždění, o kterém však dříve vůbec nic netvrdil. V tomto ohledu je třeba souhlasit se žalovaným potažmo městským soudem, neboť podle prohlášení jmenovaného se měl stěžovatel účastnit shromáždění proti falzifikaci prezidentských voleb v roce 2010. V žádosti i při obou pohovorech ovšem o jakékoli svojí aktivitě související s těmito prezidentskými volbami mlčel. Nezmínil se, že by aktivně pomáhal Běloruské křesťanské demokracii, za jejíhož člena se v prohlášení V. V. K. označil. Naopak, uvedl, že členem žádné politické strany či jiného politického uskupení nebyl, a nebyl ani schopen dostatečně konkrétně a konzistentně vysvětlit své tvrzené politické angažmá. Jistě, v rámci posouzení vnitřní věrohodnosti lze vzít v potaz individuální faktory týkající se osoby stěžovatele a jeho paměti, neboť od tvrzených událostí uplynulo již mnoho času. Na druhou stranu, byli by stěžovatel opravdu intenzivně angažovaná osobou v politice, lze předpokládat, že by si konkrétně pamatoval více než jedno shromáždění, na němž byl zadržen, byl by schopen vyjmenovat konkrétní opoziční politiky či síť osob na ně napojených, vč. aktivit, které s tím souvisely a kterých se osobně účastnil.

[26] Jakkoli tedy nelze vyloučit možnost jistých politických aktivit stěžovatele v zemi původu, rozhodně nelze říci, že by se jednalo o aktivity takové intenzity, že by byly důvodem jeho pronásledování. Podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu se ze strany

pokračování

stěžovatele jedná spíše o obecně formulovanou nespokojenost s režimem v zemi původu bez toho, aby nějaký jasně deklarovaný politický názor měl, dokázal jej adekvátním způsobem prezentovat a popsal příkoří, kterého se mu právě z tohoto důvodu dostalo. Uvedené je přitom základním předpokladem pro naplnění pojmu pronásledování pro uplatňování politických názorů; viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 – 57.

[27] Tento závěr konvenuje též samotným tvrzením stěžovatele, který v rámci údajů poskytnutých ke své žádosti výslovně uvedl: „*Vždy jsem byl za svobodu Běloruska, ale nejsem členem žádné politické strany ani jiné organizace.*“ Navíc nelze pominout ani to, že stěžovatel odcestoval ze země původu naprosto bez problémů, navíc v listopadu 2011 – tedy v době bezprostředně navazující na období, kdy měl spáchat trestnou činnost: červen až říjen 2011. A tvrdí-li stěžovatel v kasační stížnosti, že běloruské orgány neměly zájem na blokování jeho vycestování do zahraničí, zjevně si protiřečí a v podstatě sám zpochybňuje důvody své žádosti o mezinárodní ochranu. Na jedné straně se totiž obává svého návratu do Běloruska z důvodu politicky motivovaného trestního stíhání, na straně druhé však tvrdí, že nebyl politickým exponentem, jeho aktivity nebyly spolkového rázu, a proto mohl bez problémů vycestovat ze země původu s tím, že „*charakter své politické činnosti nemůže rozvíjet v zahraničí.*“ Je-li tomu tak, pak podle názoru Nejvyššího správního soudu nedává smysl, aby běloruské orgány usilovaly o jeho návrat na základě vykonstruovaného a zpolitizovaného trestního stíhání. Pokud by běloruské orgány měly opravdový zájem na potrestání politických aktivit stěžovatele z roku 2011, příp. z období dřívějšího, je velmi nepravděpodobné, že by mu bez problémů vydaly cestovní pas a nechaly ho vycestovat do zahraničí. Příslušné orgány v Bělorusku mají přesný přehled o výjezdech a návratech všech občanů, přičemž zvláštní pozornost při výjezdu ze země věnují právě osobám politicky aktivním, např. osobám se záznamem u KGB (Komise státní bezpečnosti), který by stěžovatel bezesporu měl, pokud by byl náležitě politicky aktivní v rámci opozičních sil; viz informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky, č. j. 113939-6/2019-LPTP, založená ve správním spise.

[28] Současně je třeba připomenout, že stěžovatel podal žádost o mezinárodní ochranu až v roce 2016, tj. s velmi výrazným časovým odstupem od svého vycestování do zahraničí a vstupu na území Polska v roce 2011 a poté České republiky v roce 2013 – tedy států, kde mu mohla být mezinárodní ochrana formou azylu či doplňkové ochrany udělena. V dřívějším podání žádosti stěžovateli přitom zjevně nic nebránilo a Nejvyšší správní soud již ve svém rozsudku ze dne 21. 8. 2003, č. j. 2 Azs 5/2003 – 46, č. 18/2003 Sb. NSS, uvedl, že „*cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi má o azyl požádat vždy již v první zemi, v níž má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a v níž budou garantována jeho základní práva a svobody.*“

[29] Uvedené by mohlo nasvědčovat snaze stěžovatele vyhnout se hrozícímu vydání do Běloruska k trestnímu stíhání, u něhož však – vzhledem ke skutkovému stavu věci zjištěnému žalovaným potažmo městským soudem, který Nejvyšší správní soud dílčím způsobem korigoval – nejsou dány přesvědčivé důvody domnívat se, že jde o tzv. zájmový (politický) případ trestního stíhání; srov. *a contrario* rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 9. 2019, č. j. 5 Azs 235/2019 - 25, č. 3934/2019 Sb. NSS.

[30] Trestní stíhání vůči stěžovateli je vedeno výhradně pro majetkovou trestnou činnost – konkrétně pro trestný čin podvodu, kterého se měl dopustit na celkem 17 poškozených, od nichž vylákal peněžní prostředky (v celkové hodnotě 458 549 600 rublů); tyto prostředky měl použít na sázky v herním klubu Vulkán ve městě Grodno, kde měl mít s poukazem na to, že je velmi úspěšný podnikatel, „V. I. P. status“, jak je patrné z extradičních materiálů založených ve správním spise. Jedná se tedy o skutek, který je obecně kriminálním deliktem, v němž může hrát roli spíše patologické hráčství, nežli nahodilé politické aktivity stěžovatele. Nejvyšší správní soud nijak nepředjímá výsledek trestního stíhání stěžovatele, nicméně z hlediska jeho trestní historie považuje v tomto kontextu za vhodné poukázat též na to, že z protokolu o zadržení, který sám stěžovatel doložil a který nelze bez dalšího považovat za nevěrohodný, vyplývá, že stěžovatel je osobou již dříve trestanou; blíže viz protokol o zadržení, konkrétně kolonka „10. Záznam o trestech“, kde je uvedeno, že „byl odsouzen, čl. 89 odst. 2“, což je článek, který podle předchozího trestního zákoníku Běloruské republiky sankcionoval trestný čin loupeže – tedy opět obecně kriminální jednání.

[31] Na závěr Nejvyšší správní soud připomíná, že stěžovatel nepatří mezi zranitelné osoby a s ohledem na všechny výše uvedené skutkové okolnosti je toho názoru, že není důvod zpochybňovat ani záruky poskytnuté v rámci vydávacího (extradičního) řízení. Ostatně stěžovatel tak v kasační stížnosti ani nečiní, a proto lze pouze nad rámec (*obiter dictum*) poznamenat, že problematická situace v oblasti lidských práv v Bělorusku obecně nevede k úplnému zákazu vydávání do této země, jak opakovaně judikoval Evropský soud pro lidská práva; srov. rozsudek ze dne 23. 8. 2013 ve věci *K. v. Rusko*, č. 69235/11, odkazující mj. na příslušné zprávy o situaci v Bělorusku zpracované ve věcech *Kozhayev v. Rusko*, č. 60045/10, a *Puzan v. Ukrajina*, č. 51243/08, nebo nedávný rozsudek ze dne 9. 7. 2019 ve věci *Kislov v. Rusko*, č. 3598/10 (v něm soud uzavřel, že stěžovatel, který se bránil svému vydání do Běloruska, nevznosl žádné individuální okolnosti, které by odůvodňovaly jeho obavy z porušení čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod).

V. Závěr a náklady řízení

[32] S ohledem na vše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že podanou kasační stížnost neshledal důvodnou, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[33] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s. Účastník, který měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, od účastníka, který ve věci úspěch neměl. Úspěšnému žalovanému ovšem žádné náklady nad rámec běžné administrativní činnosti v tomto řízení nevznikly, takže mu Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e n í** opravný prostředek přípustný.

pokračování

V Brně dne 14. února 2020

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu